

Autoriteit Consument en Markt
t.a.v. de heer F.J.H. Don
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

Betreft: reactie op het voorstel van Netbeheer Nederland aan de ACM voor het wijzigen van de Tarievcodes Gas met het oog op het verdelen van de kosten voor het verwijderen van de gasaansluiting, d.d. 9 juli 2019

Amsterdam, 19 juli 2019

Correspondentie-adres:
Bram Bos, Amsterdam

Geachte heer Don,

Op 9 juli jl. stuurde Netbeheer Nederland u een 'voorstel voor verdelen kosten verwijderen gasaansluiting', om invulling te geven aan het verzoek van de Minister van EZK om een uitwerking te geven van de motie Van der Lee, die op 12 maart 2019 is aangenomen door de Tweede Kamer.

Dit voorstel is op 20 juni besproken in het Gebruikersplatform Elektriciteits- en Gasnetten (GEN), waar echter een groot aantal relevante organisaties niet aanwezig was (zoals bijvoorbeeld de Consumentenbond en Vereniging Eigen Huis). Uit de notulen van die vergadering blijkt dat het voorstel in grote haast is opgesteld, en dat Netbeheer Nederland erkent dat het voorstel politiek gemotiveerd is en niet gebaseerd is op vigerende wet- en regelgeving.

Omdat de ons representerende organisaties (Vereniging Eigen Huis, Consumentenbond) afwezig waren bij deze vergadering (vermoedelijk vanwege de grote haast waarmee een en ander is georganiseerd), wenden wij ons als 57 kleinverbruikers (huurders én woningeigenaren) tot de ACM om onze voorlopige zienswijze op hoofdlijnen te geven op het voorstel. Wij zijn allen actief op het levendige Tweakers-forum 'Gas de deur uit: gratis of toch niet?'¹, waar in twee jaar de discussie over de kosten van de verwijdering van de gasaansluiting nauwgezet en *fair* is gefileerd.

Wij hebben een aantal fundamentele bezwaren, die we hieronder uit de doeken doen. Voorlopig, aangezien wij van mening zijn dat in deze zaak de actieve inspraak van belangenbehartigende organisaties als Vereniging Eigen Huis en Consumentenbond vereist is. Een afschrift van deze brief gaat dan ook naar deze organisaties.

1. Het voorstel overschrijdt de specifieke bevoegdheden van de ACM vanuit de Gaswet

De Tarievcodes Gas (TCG) is, net als de andere technische codes, een vorm van lagere regelgeving, binnen een specifiek omliggende bevoegdheid. Die specifiek omliggende bevoegdheid komt voort uit artikel 12a van de Gaswet, dat luidt:

"Met inachtneming van de in artikel 12 bedoelde regels en de in artikel 6 van verordening 715/2009 bedoelde netcodes zenden de gezamenlijke netbeheerders aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel met betrekking tot de door hen jegens netgebruikers te hanteren tariefstructuren dat de elementen en wijze van berekening beschrijft van:

¹ https://gathering.tweakers.net/forum/list_messages/1709785/0

- a. het tarief voor transport van gas, met inbegrip van invoer, uitvoer en doorvoer van gas en de het transport ondersteunende diensten ten behoeve van netgebruikers en met inbegrip van de in artikel 10a, eerste lid, met uitzondering van onderdelen d en p, omschreven wettelijke taken,
- b. de tarieven waarvoor de netbeheerder van het landelijk gastransportnet uitvoering zal geven aan zijn in artikel 10a, eerste lid, onderdeel p, omschreven taak en
- c. de tarieven voor meting van gas bij afnemers als bedoeld in artikel 43, eerste lid, voor het verzorgen van een aansluiting als bedoeld in artikel 10, zesde lid, onder a, een aansluitpunt als bedoeld in artikel 10, zesde lid, onderdeel b, of een aansluiting als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onderdeel d.”

De TCG is dus ‘een voorstel met betrekking tot de door [de netbeheerders] jegens netgebruikers te hanteren tariefstructuren dat de elementen en wijze van berekening beschrijft van’ het tarief van transport, aansluiting en transport-ondersteunende diensten. De TCG bevat alleen de tariefstructuren, waar de netbeheerders zich aan moeten houden. Die tariefstructuren betreffen de ‘elementen en wijze van berekening’ van de tarieven. Voor het opstellen van deze onder 12a bedoelde tariefstructuren is er een bevoegdheid voor de ACM.

Hieruit volgen echter ook twee belangrijk conclusies over waar die bevoegdheid in ieder geval ontbreekt:

1. In artikel 12a wordt wel een bevoegdheid geschapen voor tariefstructuren voor transport, aansluiting en kwaliteitscriteria, maar wordt géén specifiek daartoe strekkende bevoegdheid geschapen voor tariefstructuren voor afsluiting c.q. verwijdering van een aansluiting. Ook de artikelen van de Gaswet waarnaar in 12a wordt verwezen zien niet direct op afkoppelings-/ verwijderingstaken van aansluitingen. Tariefstructuren die betrekking hebben op afkoppelings-/ verwijderingstaken van aansluitingen horen dus niet thuis in de TCG.
2. Allerlei andere afspraken, regels en verplichtingen –niet zijnde tariefstructuren–, horen ook niet thuis in de TCG, *inclusief* de tarieven zelf.

Ons primaire bezwaar tegen het voorstel is, dat het zaken introduceert die buiten deze specifieke bevoegdheid van de ACM, zoals gedefinieerd in artikel 12a Gaswet, vallen. Het gaat om de volgende zaken:

- A. Met het toevoegen van artikel 2.7 lid 3² en de verschillende leden in Artikel 2.9, speciaal de leden 2³ en 5⁴, worden tariefstructuren geïntroduceerd voor fysiek afschakelen danwel verwijderen van de aansluiting. Dergelijke tariefstructuren kunnen echter geen onderdeel vormen van de TCG.
- B. Met de introductie van artikel 2.9 lid 2⁵ lijkt een specifieke betalingsverplichting geschapen te worden voor aangeslotenen zonder leveringscontract. Betalingsverplichtingen kunnen echter niet volgen uit de TCG. Zie verder bij punt 2 hierna.
- C. Met de introductie van artikel 2.9 lid 3⁶ en lid 4⁷ worden rechten voor de netbeheerder geschapen die niets van doen hebben met de tariefstructuren ex art 12a Gaswet, maar het recht betreffen om aansluitingen te verwijderen, of die verwijdering met maximaal 1 jaar uit te stellen.

² Artikel 2.7 lid 3: “In aanvulling op het eerste lid geldt dat de aansluitvergoeding dient ter dekking van de helft van de verwijderingskosten die conform artikel 2.9, vijfde lid niet in rekening worden gebracht.”

³ Artikel 2.9 lid 2: “Bij opschorten van de transportverplichting, waaronder het fysiek afschakelen van de aansluiting, op verzoek van de aangeslotene of door bijvoorbeeld het ontbreken van een leverancier, kan de netbeheerder, naast de kosten voor het fysiek afschakelen, de periodieke aansluitvergoeding in rekening blijven brengen.”

⁴ Artikel 2.9 lid 5: “Indien een aansluiting wordt verwijderd zal de netbeheerder de kosten voor het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening brengen bij de “voormalige” aangeslotene met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.10, eerste lid, waarbij geldt dat bij aansluitingen met een aansluitcapaciteit tot en met 40 m³(n)/uur de netbeheerder slechts de helft van de betreffende kosten in rekening zal brengen.” – onderstreping door ons

⁵ Artikel 2.9 lid 2: “Bij opschorten van de transportverplichting, waaronder het fysiek afschakelen van de aansluiting, op verzoek van de aangeslotene of door bijvoorbeeld het ontbreken van een leverancier, kan de netbeheerder, naast de kosten voor het fysiek afschakelen, de periodieke aansluitvergoeding in rekening blijven brengen.” – onderstreping door ons

⁶ Artikel 2.9 lid 3: “Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst is de netbeheerder gerechtigd de aansluiting te verwijderen, indien zich op dat moment nog niemand voor een nieuwe aansluitovereenkomst heeft aangemeld.”

⁷ Artikel 2.9 lid 4 (“Indien de “voormalige” aangeslotene aantoont dat binnen afzienbare tijd de aansluiting weer in gebruik wordt genomen, kan de netbeheerder verwijdering van de aansluiting voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene met maximaal 1 jaar uitstellen. De netbeheerder volstaat dan met het tijdelijk fysiek afschakelen van de aansluiting. De kosten daarvoor worden in rekening gebracht via een eenmalige bijdrage met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.10, eerste lid.”

- D. Met de introductie van artikel 2.7 lid 3 in conjunctie met artikel 2.9 lid 5 wordt een uitspraak gedaan over de hoogte van het in rekening te brengen tarief (namelijk 'de helft') bij aansluitingen met een aansluitcapaciteit tot en met 40 m³(n)/uur. Wij achten het op zijn minst twijfelachtig of dit niet eerder opgevat moet worden als een tarief, dan als een element en wijze van berekening van het tarief. De tarieven zelf zijn geen onderdeel van de TCG.

Het voorstel overschrijdt in onze optiek in ieder geval de specifieke bevoegdheid van de ACM op de punten A, B en C, en mogelijk ook op het punt D. *Alleen al hierom verzoeken wij u dit voorstel af te wijzen, omdat deze bezwaren ook de kern van het voorstel betreffen.*

2. Het voorstel is strijdig met het Burgerlijk Wetboek omdat het een betalingsverplichting introduceert zonder onderliggende overeenkomst.

Tot nu toe was de TCG uitsluitend een soort gedragscode voor de netbeheerders, waaruit geen directe verplichtingen voor de afnemers, waaronder kleinverbruikers volgden. De verplichting van kleinverbruikers om de periodieke aansluitvergoeding te betalen, of de kosten voor wijziging of verwijdering van de aansluiting komt op dit moment voort uit hetzij de Aansluit- en Transportovereenkomst (ATO; in het geval van de periodieke aansluitvergoeding), het zij een separate opdracht (in het geval van eenmalige werkzaamheden als wijziging of verwijdering van de aansluiting) waaraan een offerte voorafgaat volgens de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15 (geldende TCG).

Zoals gezegd regelt de TCG slechts de tariefstructuren. Er moet eerst een civielrechtelijke grondslag zijn voordat er überhaupt kosten mogen worden berekend. Als die grondslag er is, dan mag de netbeheerder alleen maar kosten rekenen conform de door de ACM gestelde normen. Dat is kort samengevat het systeem en de juiste volgorde.

Met de introductie van artikel 2.9 lid 2 (*'Bij opschorten van de transportverplichting, waaronder het fysiek afschakelen van de aansluiting, op verzoek van de aangeslotene of door bijvoorbeeld het ontbreken van een leverancier, kan de netbeheerder, naast de kosten voor het fysiek afschakelen, de periodieke aansluitvergoeding in rekening blijven brengen.'* – onderstreping door ons) wordt een markante breuk met dit systeem geïntroduceerd, omdat op grond van dit artikel de netbeheerder ook kosten in rekening kan brengen als er in het geheel geen overeenkomst is. Dat is namelijk per definitie het geval als een leverancier ontbreekt. Er is dan geen leveringscontract, en daarmee is er ook geen Aansluit- en Transportovereenkomst met de netbeheerder. Met dit artikel wordt een situatie geschapen waarin de netbeheerder kosten in rekening kan brengen zonder onderliggend contract of overeenkomst, en dus ook zonder verdere afspraken over tegenprestaties en de normale bescherming van het verbintenisrecht.

We verzoeken u dan ook dringend om in ieder geval de zinsnede "of door bijvoorbeeld het ontbreken van een leverancier" niet over te nemen, vanwege strijdigheid met het verbintenisrecht.

3. Het voorstel gaat verder dan een uitwerking van de motie Van der Lee

Het voorstel wijkt af van, en gaat aanzienlijk verder dan de motie Van der Lee.

- De motie spreekt alleen over huiseigenaren, niet over huurders. De Tarievenscode Gas maakt dit onderscheid niet, ook niet in het wijzigingsvoorstel. De positie van huurders verslechtert zelfs in dit voorstel (zie punt 5 hieronder).
- De motie gaat alleen over mensen die opdracht geven voor het afsluiten van de gasaansluiting, want het is immers alleen die categorie voor wie 'het afsluiten van de gasaansluiting honderden euro's kost,' zoals de motie stelt. Degenen die daar geen opdracht toe geven hoeven namelijk ook niet te betalen. Het wijzigingsvoorstel lijkt in de formulering van artikel 2.9 lid 5 echter ook een betalingsverplichting te suggereren voor degenen die geen opdracht hebben gegeven tot afsluiting.
- De motie spreekt over 'afsluiten van de gasaansluiting', wat qua betekenis het dichtst komt bij 'fysiek afschakelen' en dus juist niet het volledig verwijderen van de aansluiting betreft. Het wijzigingsvoorstel halveert echter de kosten voor de kleinverbruiker van verwijdering, en niet de kosten van fysiek afschakelen.

Daarnaast is er met de introductie van artikel 2.9 lid 2 een vreemde eend in de bijt, omdat dit artikel helemaal niets te maken heeft met de motie Van der Lee. Mocht Netbeheer Nederland al zo iets willen toevoegen dan dient ze daarvoor de normale procedure te volgen, en niet in een overduidelijk politiek afgedwongen haastwerkje snel nog een ander vuiltje proberen weg te poetsen. En Netbeheer Nederland dient dan ook de tweezijdig vastgestelde Algemene Voorwaarden aan te passen.

Hiervoor zijn ook inhoudelijke redenen: indien de kleinverbruiker immers zou kiezen voor fysiek afsluiten en op grond van een dergelijk voorstel de periodieke aansluitvergoeding zou blijven betalen, vervalt ook de grond voor het na 12 maanden verwijderen van de aansluiting, omdat de periodieke aansluitvergoeding ook de kosten van de periodieke controle volgens NEN 7244-6 dekt, waarmee het veiligheidsargument vervalt op grond waarvan Netbeheer Nederland na 12 maanden tot verwijdering wil overgaan.

We verzoeken u dan ook om artikel 2.9 lid 2 in het geheel niet over te nemen, en deze kwestie terug te verwijzen naar het normale proces van codewijziging.

4. Artikel 2.9 vergroot de ruimte voor suggestief misbruik voor een doel waarvoor het oorspronkelijke artikel nooit door de NMa zelf geïntroduceerd is.

Het voorgestelde artikel 2.9 is een gewijzigde en hernummerde samenvoeging van de artikelen 2.5.1.11 t/m 2.5.1.13 uit de huidige TCG. Deze artikelen vormen onderdeel van paragraaf 2.5 van de TCG.

Zoals u weet is die hele paragraaf 2.5 begin 2011 in de TCG opgenomen bij besluit van de NMa (103133_1/257)⁸ en op initiatief van de Raad van Bestuur van de NMa. Uit de toelichting op het besluit blijkt dat deze paragraaf primair is toegevoegd door de RvB van de NMa omdat de Raad “het van belang [vindt] om aangeslotenen te beschermen tegen de voor aangeslotenen nadelige gevolgen (latent dan wel manifest) van deze kennis- en informatieasymmetrie.” (Paragraaf 6.1, r.o. 76, p24; onderstreping door ons).

Met deze Paragraaf 2.5 beoogde de Raad “vergaande standaardisering”. Die “schept vooraf helderheid voor aangeslotenen over wat zij mogen verwachten van de producten die de gasaansluitdienst voortbrengt en de prijzen en condities daarvoor.” (Paragraaf 6.1, r.o. 76, p24; onderstreping door ons).

De bedoeling van deze paragraaf is dus glashelder: bescherming van de aangeslotenen, door vooraf helderheid te scheppen.

De afgelopen jaren hebben de netbeheerders in hun communicatie met kleinverbruikers echter structureel artikel 2.5.1.12 uit deze paragraaf gebruikt (of eigenlijk: misbruikt) om te suggereren of te betogen dat op grond van dit artikel een betalingsverplichting bij kleinverbruikers zou liggen, indien de netbeheerder zonder voorafgaande opdracht of andere overeenkomst over zou gaan tot fysiek afsluiten dan wel verwijderen van de aansluiting. Zie bijlage 1 voor een (volstrekt niet uitputtende) reeks van voorbeelden hiervan. Een heel andere interpretatie van artikel 2.5.1.12 dus, dan waarvoor deze ooit bedoeld was door de NMa.

Hoewel de netbeheerders vrijwel nooit de daad bij het woord voegden (in de meer dan 100 gevallen die we kennen), is de overbluffende werking hiervan duidelijk: consumenten overtuigen dat de ‘wet’ hen verplicht te betalen voor iets waar ze geen opdracht toe hebben gegeven, zodat ze vervolgens zelf die opdracht maar geven via het portaal van de netbeheerders (mijnaansluiting.nl). Hetgeen op zijn beurt pas de juridische titel oplevert om kosten in rekening te brengen.

Dit structurele misbruik van artikel 2.5.1.12 door de netbeheerders is het tegendeel van bescherming van de aangeslotenen, en druist daarmee in tegen uw bedoeling van paragraaf 2.5.

Met de nu voorgestelde wijzigingen op artikel 2.9 gaat Netbeheer Nederland weer een stapje verder in het omvormen en herinterpreteren van dit artikel tot een duizend-dingen-doekje, om via de Tarievencode Gas te regelen wat ze via het normale verbintenissenrecht (nl. via de ATO en de Algemene Voorwaarden) niet heeft geregeld en niet kán regelen (vanwege onredelijke bezwarendheid in de zin van 6:233 sub a BW.).

⁸ https://www.acm.nl/sites/default/files/old_publication/bijlagen/4167_B1_103133%20Besluit%2011%20november%202010.pdf

- a. Wij noemden hierboven al artikel 2.9 lid 2, dat de mogelijkheid opent om kosten in rekening te brengen zonder dat daar ook maar enige vorm van overeenkomst aan ten grondslag ligt.
- b. Wij noemden hierboven (bij punt 1) al dat artikel 2.9 lid 4 het recht voor netbeheerders introduceert om een maximumtermijn van 1 jaar te hanteren voor fysiek afschakelen van de aansluiting, en dat dit de specifieke bevoegdheden van de ACM ex art 12a overschrijdt.
- c. Los daarvan is de formulering van Artikel 2.9 lid 4⁹ problematisch:
- Ten eerste is de aangeslotene nog geen “voormalige” aangeslotene zolang deze nog de periodieke aansluitvergoeding verschuldigd zou blijven ex het voorgestelde artikel 2.9 lid 2. Dit kan overigens eenvoudig worden opgelost door in het begin van dit artikel het woord “voormalige” te schrappen.
 - Ten tweede is de zinsnede ‘*verwijdering van de aansluiting voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene met maximaal 1 jaar uitstellen*’ dubbelzinnig. Enerzijds kan hier gelezen worden dat het genoemde uitstel ‘voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene’ is, maar de zin kan evengoed gelezen worden als dat ‘*verwijdering van de aansluiting voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene*’ is. Aangezien dit artikel hier sowieso niet over gaat is het verstandig die dubbelzinnigheid te voorkomen door weglating van de zinsnede ‘voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene’, een en ander zonder betekenisverlies.
 - Ten derde is het woord ‘aantonen’ in dit artikel overdreven sterk gesteld. Volstaan zou kunnen worden met het woord ‘aangeeft’.

De gewijzigde formulering zou dan luiden: *“Indien de aangeslotene aangeeft dat binnen afzienbare tijd de aansluiting weer in gebruik wordt genomen, kan de netbeheerder verwijdering van de aansluiting met maximaal 1 jaar uitstellen. De netbeheerder volstaat dan met het tijdelijk fysiek afschakelen van de aansluiting. De kosten daarvoor worden in rekening gebracht via een eenmalige bijdrage met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.10, eerste lid.”*

d. Helemaal bont wordt het bij het voorstel voor artikel 2.9 lid 5¹⁰. Door de onvoorwaardelijke formulering van het eerste deel van dit artikel (*‘Indien een aansluiting wordt verwijderd zal de netbeheerder de kosten ...’*) gaat Netbeheer Nederland tot het randje om een betalingsverplichting voor de kleinverbruiker te suggereren, ook als die geen opdracht tot verwijdering heeft gegeven. Een verplichting die het oorspronkelijke artikel 2.5.1.12 niet opleverde, en die ook niet was bedoeld bij de introductie van paragraaf 2.5 in 2011.

Op grond hiervan verzoeken wij de ACM dit voorstel af te wijzen, aangezien het nog verder dan nu al het geval is gebruikt kan worden om zelfstandige betalingsverplichtingen voor kleinverbruikers te suggereren die de TCG helemaal niet kan introduceren.

Subsidiair verzoeken wij de ACM om in ieder geval in artikel 2.9 lid 5 expliciet duidelijk te maken dat het gaat om situaties waarin verwijdering plaatsvindt op verzoek van de aangeslotene, bijvoorbeeld door invoeging van ‘op uitdrukkelijk verzoek van de aangeslotene’ tussen ‘Indien een aansluiting’ en ‘wordt verwijderd’.

⁹ Artikel 2.9 lid 4: “Indien de “voormalige” aangeslotene aantoont dat binnen afzienbare tijd de aansluiting weer in gebruik wordt genomen, kan de netbeheerder verwijdering van de aansluiting voor rekening en risico van de “voormalige” aangeslotene met maximaal 1 jaar uitstellen. De netbeheerder volstaat dan met het tijdelijk fysiek afschakelen van de aansluiting. De kosten daarvoor worden in rekening gebracht via een eenmalige bijdrage met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.10, eerste lid.”

¹⁰ Artikel 2.9 lid 5: “Indien een aansluiting wordt verwijderd zal de netbeheerder de kosten voor het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening brengen bij de “voormalige” aangeslotene met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.10, eerste lid, waarbij geldt dat bij aansluitingen met een aansluitcapaciteit tot en met 40 m3(n)/uur de netbeheerder slechts de helft van de betreffende kosten in rekening zal brengen”

5. Positie van huurders verslechtert in het voorstel

Met Artikel 2.9 lid 3 (*“Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst is de netbeheerder gerechtigd de aansluiting te verwijderen, indien zich op dat moment nog niemand voor een nieuwe aansluitovereenkomst heeft aangemeld”*) wordt de positie van huurders ernstig verslechterd. Huurders zijn veelal contractueel verplicht om het gehuurde weer op te leveren in de oorspronkelijke staat, dus inclusief de gasaansluiting. Indien de netbeheerder op eigen gezag de aansluiting verwijdert zal de huurder bij vertrek uit haar huis tegen hoge kosten moeten heraansluiten. Dit artikel werpt dus een belemmering op voor huurders om definitief van het gas af te gaan, hetgeen indruist tegen de geest van de motie Van der Lee, waaruit dit voorstel voortkomt.

6. “Pizza’s altijd halve prijs”

Met artikel 2.9 lid 5 wordt invulling gegeven aan de motie Van der Lee, door vast te stellen dat bij verwijdering van de gasaansluiting met een aansluitcapaciteit tot en met 40 m³(n)/uur de netbeheerder slechts de helft van de betreffende kosten in rekening zal brengen.

De tarieven voor verwijdering zijn echter niet gereguleerd. Het voorstel neemt elke prikkel bij de netbeheerder weg om kostenbewust te opereren, en kent geen waarborgen dat de netbeheerders zich niet gaan gedragen als de pizza-bakker bij mij op de hoek die jarenlang een bord op de stoep had staan met de tekst *“Pizza’s altijd halve prijs!”*, maar de prijs van die pizza’s natuurlijk wel eerst had verdubbeld.

7. Het recent gewijzigde afsluit- en verwijderingsbeleid van de netbeheerders is niet onderbouwd

De voortdurende maatschappelijke discussie over de kosten van het verwijderen van de gasaansluiting komt voort uit het gewijzigde beleid van de netbeheerders. Voor sommige netbeheerders speelt dat sinds 2016, voor anderen pas sinds begin dit jaar, toen de netbeheerders probeerden hun beleid eenvormiger te maken. Centraal argument van de netbeheerders is de veronderstelde onveiligheid van gasaansluitingen die niet in gebruik zijn. Dit beleid (maximaal 12 maanden verzegelen, daarna verwijderen van de gasaansluiting) is door de netbeheerders echter nooit goed onderbouwd. Al sinds november 2018 schermen de netbeheerders met een ‘KIWA-onderzoek’, dat zou aantonen dat de veiligheid niet gewaarborgd is bij een gasaansluiting die niet in gebruik is. Dat KIWA-onderzoek (van september 2018) is echter nooit openbaar gemaakt door de netbeheerders, en alleen in zaken bij de Geschillencommissie gebruikt. Wij kennen via die route de inhoud van dat rapport, en kunnen u melden dat het rapport geen daadwerkelijke risico-analyse bevat, en aangaande de vermeende onveiligheid in de vorm van een *expert-opinion* niet meer dan twee zinnen vuil maakt. Een samenvatting en analyse van onze hand staat overigens sinds december 2018 *online*¹¹. Daarin wordt ook een goedkoper alternatief voorstel gedaan. De hele kunstgreep die nu wordt uitgehaald met de Tarievecode Gas is derhalve uiteindelijk het gevolg van een beleidswijziging van de netbeheerders waar serieuze bedenkingen bij te maken zijn, die niet publiek beoordeeld kan worden omdat een centraal stuk niet openbaar wordt gemaakt, en die in ieder geval nooit onderwerp is geweest van een serieuze maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Tot slot

Met deze brief hebben we onze fundamentele bezwaren bij dit voorstel van Netbeheer Nederland geformuleerd. Wij hopen en verwachten dat u daar als onafhankelijke toezichthouder niet alleen kennis van neemt, maar ook nadrukkelijk uw rol pakt en dit onvoldragen, en op punten onwettige voorstel terugstuurt naar de netbeheerders en deze zeker niet accordeert en in het Staatsblad publiceert.

Wij hopen en verwachten dat u in dat proces ons ook van een onderbouwd en inhoudelijk antwoord voorziet, waarin ingegaan wordt op de door ons te berde gebrachte bezwaren.

Met vriendelijke groet

Bram Bos (Amsterdam), Menno Poortinga (Oudehaske) en Ivo Witkamp (Hilversum)
mede namens 54 andere ondertekenaars (zie volgende pagina)

¹¹ <https://www.polderhuis.org/liander/20181206-Overwegingen-bij-KIWA-Van-Aerde-2018-Alternatieven-voor-het-verwijderen-van-de-gasaansluiting.pdf>

Deze zienswijze wordt mee-ondertekend door de volgende 54 mensen:

J.C. Berk (Leeuwarden)	C. Koekkoek (Rhoon)
Hans van Berkel (Boxtel)	Bas Kolen (Tilburg)
Joost Boere (Hengelo)	Niek van Kouteren (Terneuzen)
Stefan Boerma (Meppel)	Willem Lak (West-Terschelling)
S.H.M. te Brake (Groenlo)	Roy J. de Lange (Leiden)
Erwin van den Brink (Huizen)	Mark van der Linde (Uden)
John Bruil (Zelhem)	Nico Maaskant (Huissen)
Erik van Dongen (Helmond)	Sylvia Maatjes (Groningen)
J. Doornhein (Ermelo)	Jeroen ter Mate (Warnsveld)
Peter van Driel (Alblasserdam)	Willem-Jan Mens (Erp)
J. Droste (Hierden)	Hans Muijderman (Nijmegen)
Jeroen Eeuwes (Amersfoort)	Jaap Neeft (Heemskerk)
Rick Everaerts (Drunen)	H.J. Pool (Linde)
Ed Gravekamp (Zevenhuizen)	J. Regtuijt (Wierden)
Sanne Groenhof (Hilversum)	R. van Riel (Lelystad)
Eric de Haan (Amsterdam)	Stefan Rovers (Vaassen)
Jean-Paul van de Heijning (Baarle-Nassau)	Jan Siderius (Noordwolde FR)
R.R. den Held (Groningen)	Bart Sluijs (Driebergen-Rijsenburg)
Erik Hessels (Wezup)	Gertien Smits (Diemen)
Ferdy Hoogendoorn (Alphen aan den Rijn)	Willem Stolk (De Lier)
Erwin Houtsma (Deventer)	A.P. Veening (Rotterdam)
Johannes Huijbregts (Sprang Capelle)	Eric Venneker (Voorburg)
Rob van Iersel (Helvoirt)	R. Vossen (Haarlem)
Ron Jansen (Blaricum)	Erik Westerveld (Zeist)
Antonie van Kessel (Kerkrade)	Frank Wijgmans, (Groningen)
R. van der Kieft (Tiel)	Ron Wittebol (Grootebroek)
Jan-Willem Kleinlugtenbeld (Zwolle)	E.J. van der Worp (Julianadorp)

Bijlage 1: voorbeelden misbruik artikel 2.5.1.12

In de onderstaande voorbeelden worden uitingen van verschillende netbeheerders over de Tarievenscode Gas en speciaal artikel 2.5.1.12 weergegeven, waarin gesuggereerd of gesteld wordt dat dit artikel een grondslag is voor het in rekening brengen van kosten, ook in het geval er geen overeenkomst aan ten grondslag ligt of een opdracht tot werkzaamheden is verleend door de voormalige aangeslotene. De onderstaande individuele voorbeelden betreffen allemaal berichten van netbeheerders aan kleinverbruikers die al expliciet duidelijk hadden gemaakt dat zij niet verzochten om, en geen opdracht verleenden tot welke werkzaamheden dan ook. Gegevens komen van deelnemers aan het Tweakers-forum 'Gas de deur uit: gratis of toch niet?'¹², waar veel meer voorbeelden te vinden zijn van foutief, suggestief en –zoals wij dat noemen– *lianderend* taalgebruik van de netbeheerders in de communicatie met afnemers.

VOORBEELD 1 (Westland Infra)

Op 5 maart 2019 schrijft Westland Infra in reactie op een brief van Willem Stolk o.a.:

“3. De Tarievenscode Gas, gebaseerd op de Gaswet, is de wettelijke basis voor het in rekening brengen van de kosten die in deze code zijn genoemd.”

“6. Nergens in het artikel staat dat de afnemer hiervoor een opdracht moet geven. De zinsnede ‘met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15.’ heeft betrekking op de wijze (voorcalculatorisch in dit geval dus) waarop de werkzaamheden moeten worden gebaseerd en gespecificeerd. Zie hiervoor ook de artikelen 2.5.1.15, 16 en verder.”

Toelichting: Westland Infra beweert hier ronduit dat artikel 2.5.1.12 geen opdracht veronderstelt van de afnemer / voormalige aangeslotene. Daarmee suggereert Westland Infra dat artikel 2.5.1.12 op zichzelf een betalingsverplichting impliceert voor de afnemer / voormalige aangeslotene.

Nota Bene: Westland Infra concludeerde overigens enige tijd later kennelijk zelf ook dat het ongelijk had, en dopte de gasaansluiting van Stolk tweezijdig af zonder een rekening te sturen.

VOORBEELD 2a (Rendo)

Op 28 maart 2019 schrijft Rendo in reactie op een brief van [Paulien_b]:

“Artikel 1.1 begrippencode gas en artikel 2.5.1.12 van de tarievenscode gas waaruit blijkt dat de kosten van verwijdering in rekening worden gebracht bij de voormalig aangeslotene.”

Toelichting: Paulien_b ontving een factuur voor werkzaamheden waar ze niet om had gevraagd. De reactie van Rendo op haar beklag geeft weer dat Rendo suggereert dat artikel 2.5.1.12 op zichzelf een betalingsverplichting impliceert, verzoek of niet.

VOORBEELD 2b (Rendo)

Op de website van Rendo in de FAQ Gasloos wonen (<https://www.rendonetwerken.nl/contact/faq/>)

“Waarom moet ik de verwijdering betalen?”

Wanneer een contractant de ATO opzegt moet RENDO de aansluiting op kosten van de contractant verwijderen. De grondslag hiervoor is gelegen in de Algemene Voorwaarden, artikel 5.3b, artikel 14.1 en artikel 2.5.1.12 van de Tarievenscode gas.”

¹² https://gathering.tweakers.net/forum/list_messages/1709785/0

Toelichting: Rendo suggereert hier dat de wettelijke basis voor het in rekening brengen van kosten bij de contractant onder andere voortkomt uit artikel 2.5.1.12, maar laat onvermeld dat hiertoe eerst een opdracht moet worden verleend door de voormalige aangeslotene. Het opzeggen van de Aansluit- en Transportovereenkomst (ATO) zou volgens Rendo al voldoende zijn.

VOORBEELD 2c (Rendo)

Op 17 januari 2019 schrijft Rendo in reactie op een bericht van Stefan Boerma

“U geeft aan dat u van mening bent dat wanneer RENDO werkzaamheden aan de gasaansluiting verricht de kosten voor RENDO komen. Bij deze informeren wij u dat de kosten voor verwijdering rechtmatig bij u in rekening worden gebracht op grond van de Algemene Voorwaarden¹ alsmede de Tarievenscode Gas².” En voegt daarbij de volgende voetnoten toe:

¹ Artikel 5.3 sub b JO 14.1 Algemene Voorwaarden voor aansluiting en transport elektriciteit en gas voor kleinverbruikers (versie 2013)

² Artikel 2.5.1.12 Tarievenscode Gas

Toelichting: Boerma had al expliciet duidelijk gemaakt geen opdracht te verlenen tot werkzaamheden, maar krijgt hier van Rendo te horen dat dit niet uitmaakt voor de rechtmatigheid van het in rekening brengen van kosten, onder andere onder verwijzing naar artikel 2.5.1.12.

VOORBEELD 3a (Enexis)

Op 23 januari 2019 schrijft Enexis in reactie op een bericht van Rick Everaerts:

“Tarievenscode Gaswet

Naast de Algemene Voorwaarden benoemt de Tarievenscode, die een onderdeel van de Gaswet vormt, specifiek dat de netbeheerder kosten in rekening mag brengen bij het beëindigen van de aansluiting- en transportovereenkomst. Dit kunt u vinden in artikel 2.5.1.12 op de overheidswebsite <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037948/>”

Toelichting: Enexis suggereert hier dat de beëindiging van de Aansluit- en Transportovereenkomst met de netbeheerder al voldoende grond is om op basis van artikel 2.5.1.12 kosten in rekening te brengen, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt.

VOORBEELD 3b (Enexis)

Op 12 april 2019 schrijft Enexis in reactie op een telefoongesprek met Stefan Brand:

“In de Tarievenscode Gas staat beschreven dat eventuele kosten voor het fysiek afschakelen dan wel het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening gebracht worden bij de "voormalige" aangeslotene. Dit geldt voor een situatie waarbij de aansluitovereenkomst is beëindigd. Dit staat in artikel 2.5.1.12. U kunt dit terugvinden via de volgende website, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037948/2019-01-01>. Dit is ook het betreffende artikel waar ik tijdens ons telefoongesprek naar gerefereerd heb.

Dit komt er kort op neer dat de kosten voor de afsluiting bij u in rekening gebracht gaan worden. U bent in dit geval de "voormalige" aangeslotene.”

Toelichting: Enexis suggereert hier dat de beëindiging van de Aansluit- en Transportovereenkomst met de netbeheerder al voldoende grond is om op basis van artikel 2.5.1.12 kosten in rekening te brengen, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt.

VOORBEELD 3c (Enexis)

Op 17 juli 2019 schrijft Enexis in reactie op een e-mail van @jojo-w:

“Opzeggen aansluit- en transportovereenkomst (ATO)

Enexis Netbeheer heeft met al haar klanten een aansluit- en transportovereenkomst, de zogenaamde ATO. Bij consumenten machtigt de consument zijn leverancier om namens hem met de netbeheerder -in dit geval Enexis Netbeheer - een ATO te sluiten. Als de klant van het aardgas af wil moet hij de ATO opzeggen. Dat kan bijvoorbeeld doordat hij het contract met de energieleverancier opzegt. Dat is een impliciete opzegging van de ATO.

Dan bepaalt artikel 2.5.1.12 van de Tarieencode het volgende:

Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst worden eventuele kosten voor het fysiek afschakelen van de aansluiting dan wel het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening gebracht bij de “voormalige” aangeslotene, met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15.

Op grond van deze bepaling is de klant die de ATO opzegt dus of (1) kosten voor afsluiten of (2) kosten voor verwijderen verschuldigd. De contractant is de bijdrage “automatisch” verschuldigd omdat de wet dat zo bepaalt. De klant hoeft dus geen “opdracht” te verstrekken om de leiding te verwijderen of af te doppen. Dit is recent in uitspraken van de geschillencommissie ook bevestigd. De contractant ontvangt dan ook een rekening voor de uitgevoerde werkzaamheden.”

Toelichting: Enexis suggereert hier dat de beëindiging van de Aansluit- en Transportovereenkomst met de netbeheerder al voldoende grond is om op basis van artikel 2.5.1.12 kosten in rekening te brengen, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt. Door de formulering ‘De contractant is de bijdrage “automatisch” verschuldigd omdat de wet dat zo bepaalt’ wordt in feite gesteld dat artikel 2.5.1.12 geheel en al op zichzelf een betalingsverplichting voor de afnemer impliceert.

VOORBEELD 4a (Liander)

Op 28 december 2018 schrijft Liander in een email aan Sanne Groenhof

“Geen opdracht

U geeft aan dat u geen opdracht geeft voor het afsluiten of verwijderen van de gasaansluiting. Daarnaast geeft u aan dat u uw aansluit- en transportovereenkomst heeft opgezegd. De opzegging van de aansluit- en transportovereenkomst heeft tot gevolg dat de aansluiting verwijderd moet worden wanneer deze permanent niet meer nodig is. Wilt u in de toekomst nog wel gebruik maken van uw gasaansluiting? Dan heeft u een keuze uit verzegelen voor maximaal twaalf maanden of een leegstandscontract. Wilt u permanent geen gebruik meer maken van de gasaansluiting dan dient de gasaansluiting dus verwijderd te worden. Op grond van artikel 2.5.1.12 van de Tarieencode Gas en artikel 5.3 van de algemene voorwaarden wijs ik u er op dat een afnemer de demontage- en verwijderingskosten aan Liander verschuldigd is. In deze artikelen is expliciet geregeld dat de kosten voor het verwijderen van een aansluiting voor rekening van de afnemer komen. De Tarieencode wordt aangemerkt als een algemeen verbindend voorschrift. Daarom is er geen ruimte om hiervan af te wijken. Liander is verplicht de regelgeving non-discriminatoir toe te passen voor al haar afnemers.”

Toelichting: Liander suggereert hier dat o.a. artikel 2.5.1.12 de basis is om kosten in rekening te brengen voor de demontage- en verwijderingskosten, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt. Sterker nog, Liander suggereert dat ze deze kosten in rekening *moet* brengen op grond van artikel 2.5.1.12 om non-discriminatoir te handelen.

VOORBEELD 4b (Liander)

Op 15 december 2017 schrijft Liander in zijn verweerschrift in de zaak Bos-Liander bij de Geschillencommissie (113858):

“8.7 Omdat de TCG via de algemene voorwaarden op de ATO van toepassing is verklaard, zijn de bepalingen uit de TCG ook aan te merken als contractuele voorwaarden. In dat kader wijst Liander op artikel 2.5.1.12 van de TCG:

Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst worden eventuele kosten voor het fysiek afschakelen van de aansluiting dan wel het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening gebracht bij de "voormalige" aangeslotene, met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15.

8.8 Het artikel is duidelijk: bij de beëindiging van de ATO worden de kosten voor het verwijderen van een aansluiting bij de laatst aangeslotene, in dit geval Bos, in rekening gebracht. Het woordje 'worden' impliceert dat een netbeheerder geen keus heeft anders dan de kosten bij de afnemer (die de ATO heeft beëindigd) in rekening te brengen. Tevens volgt ook uit deze bepaling dat de kosten voortvloeien uit de ATO. Er staat immers dat de kosten bij de beëindiging van de ATO in rekening worden gebracht.

8.9 Artikel 5.3 in samenhang met artikel 14.1 van de Algemene Voorwaarden en artikel 2.5.1.12 TCG zijn dan ook de contractuele grondslagen op basis waarvan Liander gerechtigd is om de kosten bij een afnemer in rekening te brengen c.q. waar de verschuldigdheid van de kosten voor de afnemer uit voortvloeien.

8.10 Liander stelt zich op het standpunt dat de TCG, net als de technische codes, ook rechtstreeks verplichtingen voor afnemers met zich mee brengt. De TCG wordt immers aangemerkt als een algemeen verbindend voorschrift van dwingend recht.

In dat kader kan Liander zich ook rechtstreeks op het hierboven opgenomen artikel 2.5.1.12 van de TCG beroepen en werkt deze bepaling ook direct tegen Bos.

8.11 De netbeheerder brengt dus een eenmalige vergoeding in rekening die de kosten voor verwijdering reflecteert. Omdat sprake is van een algemeen verbindend voorschrift dat van dwingend recht is, is er voor Liander geen ruimte om van dit voorschrift af te wijken. Liander is verplicht om de bepalingen uit de Tarievcodes non-discriminatoire, dus op dezelfde wijze, toe te passen jegens al haar afnemers.

[...]

11.14 Het feit dat de TCG een algemeen verbindend voorschrift betreft in samenhang met het feit dat Liander op grond van de Gaswet verplicht is om de in de TCG voorgeschreven tariefstructuren non-discriminatoire en kosten reflectief toe te passen veroorzaakt dat de TCG voor zowel de netbeheerder als de afnemer rechten en verplichtingen met zich meebrengt. Artikel 2.5.1.12 is wat dat betreft helder: bij de beëindiging van de ATO moet een netbeheerder de kosten bij de afnemer in rekening brengen.” (onderstreping door ons)

Toelichting: Liander stelt hier tegenover de Geschillencommissie Energie dat artikel 2.5.1.12 in zichzelf al voldoende basis is om kosten in rekening te brengen voor het verwijderen van de aansluiting, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt. Sterker nog, Liander suggereert dat ze deze kosten in rekening *moet* brengen op grond van artikel 2.5.1.12 om non-discriminatoire te handelen.

VOORBEELD 4c (Liander)

Op 18 november 2018 schrijft Liander in een brief aan de Geschillencommissie t.b.v. de tweede zitting in de zaak Bos-Liander bij de Geschillencommissie (113858):

“Op grond van de dwingende regelgeving en de ATO moet Liander (derhalve) de kosten waarmee zij door deze werkzaamheden wordt geconfronteerd bij de veroorzaker van deze kosten – de laatste contractant – in rekening brengen. Dat blijkt uit artikel 2.5.1.12 TCG:

Artikel 2.5.1.12 TCG

“Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst worden eventuele kosten voor het fysiek afschakelen van de aansluiting dan wel het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening gebracht bij de “voormalige” aangeslotene, met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15.”

Dit algemeen verbindend voorschrift legt de verplichtingen tussen klager en Liander vast: bij de beëindiging van de ATO is Liander verplicht de kosten voor het verwijderen van een aansluiting bij de laatst aangeslotene, in dit geval Bos, in rekening te brengen.

De tekst van de TCG geeft evident aan - met de gebiedende wijs ‘worden’ - dat een netbeheerder geen keus heeft anders te handelen dan de kosten bij de afnemer (die de ATO heeft beëindigd) in rekening te brengen.

Toelichting: Liander stelt hier tegenover de Geschillencommissie Energie dat artikel 2.5.1.12 de netbeheerder er toe *verplicht* deze kosten in rekening te brengen bij de afnemer, ongeacht of er een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt. Onnodig te zeggen dat ‘worden’ in de Nederlandse taal geen gebiedende wijs is.

VOORBEELD 5 (Enduris)

Op 8 februari 2019 schrijft Enduris in reactie op een mail van Niek van Kouteren:

"(ii) Toelichting doorberekening kosten bij beëindigen ATO

De Autoriteit Consument en Markt (**ACM**) stelt regelgeving vast voor de energiemarkt. Deze regelgeving wordt vastgelegd in codes, waaronder de Tarieencode Gas (**TCG**). De TCG beschrijft hoe netbeheerders de tarieven voor het transport van gas en voor de andere wettelijke taken van de netbeheerders moeten berekenen. Artikel 2.5.1.12 van de TCG luidt als volgt:

"Bij de beëindiging van de aansluitovereenkomst worden eventuele kosten voor het fysiek afschakelen van de aansluiting dan wel het verwijderen van de aansluiting via een eenmalige bijdrage in rekening gebracht bij de "voormalige" aangeslotene, met inachtneming van de systematiek van voorcalculatie zoals beschreven in artikel 2.5.1.15."

De Minister van Economische Zaken en Klimaat stelt over het in rekening brengen van kosten bij de afnemer als gevolg van het beëindigen van de ATO het volgende:

"Binnen de regulering van de netbeheerder, zoals weergegeven in de Tarieencode Gas, geldt dat handelingen door de netbeheerder die het gevolg zijn van de beëindiging van de aansluitovereenkomst, doorberekend worden aan de afnemer. Dit is het gevolg van het uitgangspunt van kostenoriëntatie dat een beginsel is in de Gaswet, (...)."¹¹

Ten aanzien van de hoogte van de kosten welke in rekening mogen worden gebracht heeft de Geschillencommissie Energie het volgende overwogen:

"(...) de met de opzegging verbonden redelijke kosten, die voortvloeien uit de werkzaamheden die proportioneel van aard zijn, mogen - naar het oordeel van de commissie - in rekening worden gebracht bij de afnemer c.q. consument."¹²

Artikel 2.5.1.12 TCG bepaalt derhalve dat bij de beëindiging van de ATO eventuele kosten voor het fysiek afschakelen van de aansluiting, dan wel het verwijderen van de aansluiting middels een eenmalige bijdrage, bij de voormalige aangeslotene in rekening worden gebracht. Dat kosten die met opzegging van de ATO gepaard gaan bij de voormalige aangeslotene in rekening worden

gebracht, is ook redelijk. Immers, wanneer dergelijke kosten niet in rekening worden gebracht bij de voormalige aangeslotene, komen de kosten ten laste van de overige (en steeds kleiner wordende groep) afnemers van gas."

Toelichting: Enduris claimt op gezag van de Minister van EZK dat de beëindiging van de Aansluit- en Transportovereenkomst voldoende grondslag is om op basis van artikel 2.5.1.12 TCG kosten voor verwijdering in rekening te brengen. Echter, Enduris heeft het citaat van de Minister van EZK op een saillant punt ingekort. Het citaat komt namelijk uit het antwoord van de Minister op schriftelijke vragen van het Kamerlid Van der Lee (GL). Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20172018-2695.html>

In het originele antwoord staat nog een zinsnede na het geciteerde en die luidt: ", als ook de Elektriciteitswet 1998. Dit algemene uitgangspunt geldt dus ook voor extra verzoeken van afnemers." (onderstreping door ons)

Dit onderstreept weer precies ons punt: artikel 2.5.1.12 betreft situaties waarin de afnemer verzoekt tot iets, maar is geen grond voor situaties waarin de afnemer niet tot iets verzoekt.

Enduris kort derhalve (mogelijk moedwillig) een citaat van de Minister in om de schijn te wekken dat artikel 2.5.1.12 in zichzelf al voldoende basis is om kosten in rekening te brengen voor het verwijderen van de aansluiting, ongeacht of er verzoek tot of een opdracht voor werkzaamheden aan ten grondslag ligt.

Nota Bene: Enduris kwam overigens later tot inkeer, concludeerde zelf dat het geen zaak had, en offereerde Van Kouteren kosteloze verwijdering van de gasaansluiting.